

Özel Yetenekli Öğrencilerin İdeal Öğretmene İlişkin Metaforları

Ali Cülha^a, Reşit Ateş^b, Kemal Nazlı^c

^aMilli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

^bMilli Eğitim Bakanlığı, Türkiye

^cBingöl Üniversitesi, Solhan Sağlık Hizmetleri MYO, Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü, Bingöl, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin metaforlarını belirlemek amaçlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan fenomenolojik (olgubilim) desen ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın verilerini elde etmek amacıyla 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören 38 özel yetenekli ortaokul ve lise öğrencisinden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Her öğrencinin “İdeal öğretmen ... gibidir. Çünkü...” formatında ideal öğretmene ilişkin metaforlarını ve gerekçesini iletebileceği yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla araştırmanın verileri elde edilmiştir. Özel yetenekli öğrenciler tarafından en sık oluşturulan metaforların yakınlık teması altında toplandığı tespit edilmiştir. Yakınlık temasından sonra destek ve ihtiyaç temalarıyla ilgili metaforların da yoğun şekilde oluşturulduğu belirlenmiştir. Son olarak daha az yoğunlukta işlevsellik, etkinlik ve tecrübe temalarına ait metaforların olduğu görülmüştür. Elde edilen bulgular, alanyazın doğrultusunda tartışılarak bazı öneriler geliştirilmiştir.

MAKALE GEÇMİŞİ

Gönderim 15 Mart 2018

Kabul 8 Haziran 2018

ANAHTAR KELİMELER

Özel yetenek, ideal öğretmen, metafor

Giriş

Geçmişten günümüze kadar eğitim ve öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirilmesinde önemli bir öge olarak “öğretmen” yer almaktadır. Bir ülkenin kalkınmasında, vasıflı bireylerin yetiştirilmesinde, bireylerin sosyalleşmesinde ve toplumsal hayata hazırlanmasında, toplumun kültür ve değerlerinin yeni kuşaklara aktarılmasında öğretmenler şüphesiz ki önemli yere sahiptir (Eskicumalı, 2004). Toplumların gelişmesinde kritik bir rol üstlenen öğretmenler, bu görevlerini okullarda, formal bir şekilde gerçekleştirirler. Bu bağlamda öğretmen, her insanın gerçekleştirebileceği öğretim eyleminden farklı olarak bu eylemi derinlemesine, planlı ve programlı bir şekilde gerçekleştiren kişi olarak tanımlanabilir (Çelikkaya, 2013, s.63).

Günümüzde öğretmene yönelik algının zamanla değiştiği ve geliştiğini söylemek mümkündür. Geçmişte bir öğretmenden beklenen yeterliliklerle, günümüzde bir öğretmenden beklenen yeterliliklerin aynı olduğunu söylemek zordur. Geçmişte bir alana hâkim olmak o alanda öğretmenlik yapabilmek için yeterli olarak görülürken,

günümüzde öğretmenlerden alan bilgisinin yanında sosyal ilişkiler ve öğretim becerileri gibi farklı becerilere sahip olmaları beklenmektedir (Noddings, 1992). Zira, bireylerin değişimlere uyum sağlamaları, teknolojiyi yakalayabilmeleri, bilgini hızla artırması nedeniyle bilgiyi seçip, analiz edip ve değerlendirmeleri, elde ettikleri bilgiyi ürüne dönüştürebilmeleri ve günlük yaşamlarında kullanabilmeleri için üst düzey beceri ve yeterliliklere sahip olması gerekmektedir (Anagün, Atalay, Kılıç ve Yaşar, 2016). Öğretmenlerin, bu beceri ve yeterliklerin kazanılması ve geliştirilmesi için noktasında, çağın gereklerine göre hem alan bilgisi hem de pedagojik yeterlilikler bakımından en etkili biçimde yetiştirilmeleri gerekmektedir (Çiltaş ve Akıllı, 2011).

Diğer mesleklerden farklı olarak, öğretmenin ham maddesi insandır. İnsanın, zihin ve duygu dünyasının olması öğretmenin işini güçleştirmektedir. Bu noktada ideal bir öğretmen, öğrencilerin özellikle duyguları ve zihinleri üzerinde olumlu çıktılar elde etmek için çalışan kişidir (Majeed ve Alaadin, 2016, s.252). Başka bir ifadeyle ideal öğretmen, öğrenciye değer veren, onu önemseyen ve onurlandıran kişidir (Smyth, 2011). Genel bir ifadeyle, çağın ihtiyaçlarına cevap verebilecek donanıma sahip, alanına hâkim, pedagojik yeterliği olan, açık iletişim becerisi gösteren öğretmenlerin ideal öğretmen olarak kabul edilebileceği söylenebilir.

İdeal bir öğretilerde bulunması gereken özellikler, kişisel ve mesleki özellikler olmak üzere iki bölümde incelenebilir (Çelikten, Şanal ve Yeni, 2005; Eskicumalı, 2004). Bu özelliklere tabloda verilmiştir:

İdeal Öğretmen	
Kişisel özellikler	Mesleki özellikler
Hoşgörölü, sabırlı ve anlayışlı olmak,	Genel kültür,
Güçlü iletişim becerisine sahip olmak,	Alan bilgisi,
Esprili ve sempatik olmak,	Pedagojik formasyon.
Adil, tarafsız ve güven verici olmak,	
Sevgi dolu olmak,	
Öğrencilerin beklenti ve ihtiyaçlarını önemsemek,	
Bireysel farklılıkları dikkate almak,	
Yeniliklere ve gelişmelere açık olmak.	

Öğretmenlerin sahip olmaları gereken bu nitelikler, şüphesiz öğrencilerin eğitimleri için çok önemlidir. Bir öğretmenin, bir insanın hayatındaki önemi göz önüne alınırsa ideal bir öğretilere çoğu insanın sahip olmak isteyeceğini söylemek mümkündür.

Yaşlılarından farklı yetenek ve becerilere sahip olan özel yetenekli öğrenciler uluslararası alanda geçerli olan zekâ ve özel yetenek testleri aracılığıyla belirlenen, belirli bir puan eşliğinin üzerinde puan ortalamasına sahip olan bireylerdir. Bu öğrenciler görsel sanatlar, müzik veya bilişsel alanlarda farklı yeteneklere sahip olabilmektedirler. Bu bireylerin eğitimleri ve mevcut potansiyellerini geliştirmelerinin hem kendileri hem de toplumun yararı için önemli olduğunu söylemek mümkündür. Dolayısıyla özel yetenekli öğrenciler için de ideal öğretmenler, nitelikli bir eğitimin önemli bir ögesi olarak kabul

edilebilir. Bu bireyler geleceğin bilim insanları, liderleri ve sanatçıları olacağından eğitimleriyle ilgili önlemler alınmadığı takdirde ülkelerin geleceği tehlikeye atılmış olur (Bakioğlu ve Levent, 2013, s.34). Dolayısıyla dünyanın bu bireylerin yaratıcılıklarına ihtiyacı olduğunu (Robinson, Shore ve Enersen, 2007, s.77), bu bireylerin de kendi potansiyellerini ortaya çıkarabilecek ve geliştirebilecek öğretmenlere ihtiyaçlarının olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle özel yetenekli bireylerin özel eğitim programları ile eğitilmeleri gerekmektedir (Gökdere ve Çepni, 2003, s.147).

Özel yetenekli öğrencilerin, öğretmene ilişkin metafor algıları ve nitelikli öğretmen ihtiyaçlarının nasıl olduğu bu araştırmanın çıkış noktasını oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında zekâ düzeyi ve yetenekleri bakımından farklı olan bu öğrencilerin ideal öğretmen algıları metaforlar yoluyla betimlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu çalışmada ortalama bir zekâyâ sahip olan öğrencilerden ziyade geçerlik ve güvenilirliği test edilmiş ölçme araçlarıyla normalin üzerinde bir zekâyâ sahip olan öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin algıları araştırılmıştır. Bu öğrencilerin mevcut potansiyellerinin geliştirilmesinde eğitimlerinin önemli olduğu düşünüldüğünden, bu eğitimin kritik bir ögesi olan öğretmenlere yönelik algılarının belirlenmesinin alanyazına katkı yapacağı düşünülmektedir. Ayrıca alanyazın incelendiğinde ideal öğretmenle ilgili olarak yapılan çalışmaların daha çok normal zekâyâ sahip öğrencilerle gerçekleştirildiğini, özel yetenekli öğrencilerle gerçekleştirilen çalışmaların sayısının daha az olduğunu söylemek mümkündür. Bu nedenle bu araştırma önemli görülmektedir. Örneğin; Egüz ve Öntaş (2018) ile Uslu, Kocakulah ve Gür (2016) tarafından yapılan çalışmalar ortaokul öğrencilerinin görüşleri alınarak gerçekleştirilirken, Oğurlu, Öpengin ve Hızlı (2015) tarafından yapılan araştırma özel yetenekli öğrencilerin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir. Bu kapsamda araştırmada, özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin metaforlarını belirlemek amaçlanmıştır.

Yöntem

Özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin metafor algılarını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada nitel yöntemler kullanılmıştır. Araştırma fenomenolojik desen ile gerçekleştirilmiştir. Fenomenolojik araştırma deseniyle gerçekleştirilen çalışmalarda katılımcıların bir fenomen veya kavramla ilgili yaşamış deneyimlerinin ortak anlamı derinlemesine tanımlanır (Creswell, 2013, s.83). Araştırma kapsamında 2017-2018 eğitim-öğretim yılında Şanlıurfa Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören 38 özel yetenekli ortaokul ve lise öğrencisinin görüşleri, yarı yapılandırılmış görüşme tekniğiyle alınmıştır. Araştırmanın amacı doğrultusunda öğrencilere ideal öğretmene ilişkin metaforlarını belirlemeye yönelik görüşme formunda yazılı olarak yer alan açık uçlu bir soru yöneltilmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın ulaşılabilir evrenini Şanlıurfa Bilim ve Sanat Merkezinde eğitim gören 170 özel yetenekli öğrenci oluşturmaktadır. Bu öğrenciler WISC-R zekâ testinden 130 IQ ve üzeri puanlar alan, aynı zamanda özel yetenek testlerinden başarılı olan öğrencilerdir. İlkokul öğrencileri kendilerini ifade edememe sıkıntısı yaşayabilecekleri ihtimali nedeniyle çalışma grubuna dâhil edilmemişlerdir. Araştırmanın verilerini elde etmek amacıyla, gönüllü olarak katılımcı olmak isteyen 38 özel yetenekli ortaokul ve lise öğrencisinden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur. Çalışma grubunu ortaokul ve lise düzeyinde özel ve devlet okulunda okuyan, farklı sosyo-ekonomik yapılara sahip ailelerden gelen kız ve erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Böylece çalışma grubunun çeşitliliği artırılarak araştırmanın geçerliği sağlanmaya çalışılmıştır.

Veri Toplama Yöntemi

Araştırmada gönüllülük esas alınarak ortaokul ve lise öğrencilerinin görüşleri alınmıştır. Her öğrencinin “İdeal öğretmen ...gibidir. Çünkü...” formatında ideal öğretmene ilişkin metaforlarını ve gerekçesini iletebileceği yarı yapılandırılmış görüşme formları aracılığıyla araştırmanın verileri yazılı olarak elde edilmiştir. Ayrıca görüşme sırasında öğrencilerin etkilenmemeleri ve baskı hissetmemeleri açısından kendilerine uygun bir görüşme ortamı sunularak araştırmanın güvenilirliğinin artırılması amaçlanmıştır.

Veri Analizi

Araştırma kapsamında elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İçerik analizinde birbirine benzeyen veriler, belirlenen temalar ve kodlar çerçevesinde toplanır, düzenlenir ve yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İçerik analizi yönteminin ilk aşamasında veriler incelenerek anlamlı bölümlere ayrılmış ve her bölümün ne ifade ettiği kodlarla belirlenmiştir (Yıldırım ve Şimşek, 2011). İkinci aşamada bu kodlar belirli gruplarda toplanarak temalar oluşturulmuştur. Üçüncü aşamada ise araştırmada elde edilen veriler, oluşturulan kod ve temalara göre düzenlenmiştir. Daha sonra iki uzman görüşü alınarak oluşturulan tema ve kodların güvenilirliği test edilmiştir. Araştırmanın geçerlik ve güvenilirliğini artırma çabaları birlikte incelenecek olursa, geçerliği arttırmak için çalışma grubu oluşturulurken maksimum çeşitleme tekniği kullanılmış; güvenilirliği arttırmak için ise veri toplama aşamasında katılımcıların görüşlerini rahatlıkla ifade edebilecekleri bir ortam yaratılmaya çalışılmış, veri analizi aşamasında da uzman görüşü alınmıştır. Son olarak çalışmanın bulguları neden-sonuç ilişkisi kurularak ilgili literatür de dikkate alınarak yorumlanmıştır.

Bulgular

Bu bölümde özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik metafor algılarına ilişkin bulgular yer almaktadır. Bulgular tema ve kodlar oluşturularak ele alınmıştır. Tablo 1’de özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik oluşturdukları metaforlar yer almaktadır. Tablo incelendiğinde 38 öğrenci tarafından 24 farklı metafor başka bir ifadeyle 24 farklı kodun oluştuğu görülmektedir.

Tablo 1. Özel Yetenekli Öğrencilerin İdeal Öğretmene Yönelik Oluşturdukları Metaforlar

Öğrenci	Metafor (Kod)	Öğrenci	Metafor(Kod)	Öğrenci	Metafor(Kod)
Ö1	Bilgisayar	Ö14	Uygulayıcı	Ö27	Aile
Ö2	Telefon	Ö15	Resim	Ö28	Aile
Ö3	Ayak	Ö16	Kitap	Ö29	Arkadaş
Ö4	Teknik Direktör	Ö17	Kitap	Ö30	Arkadaş
Ö5	Eğitmen	Ö18	Dahi	Ö31	Dost
Ö6	Eğitmen	Ö19	Tiyatrocu	Ö32	Arkadaş
Ö7	Kandil	Ö20	Sinema Oyuncusu	Ö33	Dost
Ö8	Oksijen	Ö21	Sinema Oyuncusu	Ö34	Anne-Baba
Ö9	Güneş	Ö22	Aile	Ö35	Güneş
Ö10	Greyfurt	Ö23	Kaya	Ö36	Sanatçı
Ö11	Kaya	Ö24	Aile	Ö37	Bilgi küpü
Ö12	Yağmur	Ö25	Anne-Baba	Ö38	Anne-Baba
Ö13	Usta	Ö26	Arkadaş		

Özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik oluşturdukları 24 farklı metafor (kod) birbirlerine benzerlik durumlarına göre aynı kategorilerde toplanarak temalar oluşturulmuştur. Tablo 2’de oluşturulan tema ve kodların frekansları yer almaktadır.

Tablo 2. İdeal Öğretmene Yönelik Oluşturulan Tema ve Kodların Frekansları

Tema	Kod	f
Yakınlık	Aile(4), Arkadaş(4), Anne-Baba(3),Dost(2)	13
Destek	Eğitmen(2), Ayak, Teknik Direktör	4
İhtiyaç	Güneş(2), Kandil, Oksijen	4
Durumsallık	Kaya(2), Greyfurt, Yağmur	4
Bilgi	Kitap(2), Bilgi Küpü (2)	4
Becceri	Sinema Sanatçısı(2), Tiyatrocu, Sanatçı	4
İşlevsellik	Bilgisayar, Telefon	2
Etkinlik	Uygulayıcı, Resim	2
Tecrübe	Usta	1

Tablo 2’de yakınlık, destek, ihtiyaç, durumsallık, bilgi, beceri, işlevsellik, etkinlik ve tecrübe olmak üzere 9 tema oluşturulmuştur. Yakınlık temasında aile(4), arkadaş(4), anne-baba(3), dost(2); destek temasında öğretmen(2), ayak, teknik direktör; ihtiyaç temasında güneş(2), kandil, oksijen; durumsallık temasında kaya(2), greyfurt, yağmur; bilgi temasında kitap(2), bilgi küpü(2); beceri temasında sinema sanatçısı(2), tiyatrocü, sanatçı; işlevsellik temasında bilgisayar ve telefon; etkinlik temasında uygulayıcı ve resim ve tecrübe temasında ise usta kodu yer almıştır.

Tablo 3’te özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik metaforlarının ve görüşlerinin bazıları doğrudan alıntı yapılarak aktarılmıştır.

Tablo 3. İdeal Öğretmene Yönelik Metaforlar ve Görüşler

Öğrenci	Tema	Metafor	Görüş
Ö1	İşlevsellik	Bilgisayar	Öğretmen, bilgisayar gibi çok fonksiyonlu olmalıdır.
Ö3	İşlevsellik	Ayak	Öğrenciyi ayakta tutan ve ona destek verir.
Ö4	Destek	Teknik Direktör	Teknik direktör oyuncularını maça, öğretmen öğrencilerini hayata hazırlar.
Ö7	Destek	Kandil	Öğretmen, öğrencinin yolunu aydınlatan, ona yol gösteren kandil gibidir.
Ö8	İhtiyaç	Oksijen	Oksijen gibi her zaman ihtiyaç duyarız.
Ö35	İhtiyaç	Güneş	Çevresindeki herkesi aydınlatır.
Ö10	İhtiyaç	Greyfurt	Bazen acı, bazen tatlı olabilen öğretmendir.
Ö11	Durumsallık	Kaya	Sert olmalı ancak yeri geldiğinde gülmeyi bilmelidir.
Ö12	Durumsallık	Yağmur	Gerektiğinde yağmalı, ancak şiddetini kontrol edebilmelidir.
Ö14	Durumsallık	Uygulayıcı	Her dersi ve her konuyu uygulamalı olarak öğretebilen kişidir.
Ö21	Etkinlik	Sinema Oyuncusu	Dersi bir oyuncu gibi çok iyi anlatmalı, herkes onu izlemelidir.
Ö25	Beceri	Anne-Baba	İdeal öğretmen, anlayışlı, kalp kırmayan, samimi ve içten olan öğretmendir.
Ö27	Yakınlık	Aile	Çünkü bizim bütün sorunlarımıza çözüm bulabilir.
Ö30	Yakınlık	Arkadaş	Gerektiğinde öğrenciyi dinleyen, öğrenciyle eğlenen ve ona yol gösterendir.
Ö37	Yakınlık	Bilgi Küpü	İdeal öğretmenin bilgili olması ve iyi ders anlatması gerekir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Araştırmanın bulguları incelendiğinde 38 özel yetenekli öğrenci tarafından 24 farklı metaforun oluşturulduğu görülmektedir. Bu metaforlar; yakınlık, destek, ihtiyaç, durumsallık, bilgi, beceri, işlevsellik, etkinlik ve tecrübe olmak üzere oluşturulan dokuz temada toplanmıştır. Yakınlık temasında 13 metafor, destek temasında dört metafor, ihtiyaç temasında dört metafor, durumsallık temasında dört metafor, bilgi temasında dört metafor, beceri temasında dört metafor, işlevsellik temasında iki metafor, etkinlik temasında iki metafor, tecrübe temasında ise bir metafor yer almıştır.

Özel yetenekli öğrenciler tarafından en sık oluşturulan metaforların yakınlık temasında toplandığı görülmektedir. Oğurlu, Öpengin ve Hızlı (2015) tarafından özel yetenekli öğrencilerle yapılan çalışmada da anne-baba, arkadaş, melek gibi yakınlık teması kapsamına alınabilecek metaforların sıklıkla oluşturulduğu bulgusu elde edilmiştir. Egüz ve Öntaş (2018) ile Uslu, Kocakulah ve Gür (2016) tarafından normal zekâya sahip öğrencilerle yapılan araştırmalarda da en sık tekrar edilen metaforların melek ve anne-baba olduğu bulgusu elde edilmiştir. Terzi'ye (2002) göre öğretmenlerin, öğrencilerin ihtiyaçları doğrultusunda yeri geldiğinde bir arkadaş, yeri geldiğinde bir lider davranışı sergilemeleri oldukça önemlidir. Bu durumun diğer öğrenciler için geçerli olduğu kadar özel yetenekli öğrenciler için de geçerli olduğunu söylemek mümkündür. Neticede insanın ilişki kurma ihtiyacı vardır ve bu ihtiyaç öğrenci-öğretmen ilişkilerinde de ortaya çıkabilmektedir. Buradan hareketle özel yetenekli öğrencilerin de öğretmeni kendilerine yakın, samimi ve sıcak biri olarak görmek istedikleri söylenebilir. Algıladıkları ideal öğretmenin onlarla birlikte vakit geçiren, yeri geldiğinde gülen, onların sorunlarına eğilen bir anne, bir baba, bir kardeş veya bir arkadaş gibi olduğu ileri sürülebilir.

Yakınlık temasından sonra destek ve ihtiyaç temalarıyla ilgili metaforların da yoğun şekilde oluşturulduğu tespit edilmiştir. Oğurlu, Öpengin ve Hızlı (2015) tarafından özel yetenekli öğrencilerle yapılan çalışmada da su, mum, kolon, nehir, organ gibi destek veya ihtiyaç teması kapsamına alınabilecek metaforların sıklıkla oluşturulduğu bulgusu elde edilmiştir. Aynı çalışmada anne-baba, arkadaş, melek gibi metaforlar yakınlık teması kapsamında ortaya çıkmıştır. Uslu, Kocakulah ve Gür (2016) tarafından yapılan çalışmada da birçok öğrenci tarafından ışık, bilgisayar, ağaç gibi destek ve ihtiyaç temaları kapsamına alınabilecek metaforlar üretilmiştir. Buradan hareketle özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik algılarının onları destekleyen, yanlarında olan, onlara güç veren ve ihtiyaç duyulan kişi şeklinde olduğu söylenebilir. Bilgi ve beceri temalarıyla ilgili metaforların da destek ve ihtiyaç temalarındaki metaforlarla aynı yoğunlukta olduğu görülmektedir. Yine aynı yoğunlukta durumsallık teması altında metaforların yer aldığı görülmektedir. Bu bulguya göre ise özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmenden beklentilerinin duruma göre tepkiler vermesi, yeri geldiğinde sert olması ve yeri geldiğinde esnek davranabilmesi şeklinde olduğu görülmüştür.

Son olarak daha az yoğunlukta işlevsellik, etkinlik ve tecrübe temalarına ait metaforların olduğu belirlenmiştir. Oğurlu, Öpengin ve Hızlı (2015) tarafından özel yetenekli öğrencilerle yapılan çalışmada da bilgisayar, ansiklopedi, kitap gibi metaforlar bu tema kapsamında değerlendirilebilir. Bu bulgulara göre özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene yönelik algıları, öğretmenin birçok işi aynı anda yapabilmesi, dersi daha çok uygulamalı etkinliklerle işleme ve tecrübeli olması şeklinde açıklanabilir.

Araştırmanın bulguları ile alanyazındaki diğer araştırmaların (Egüz ve Öntaş, 2018; Oğurlu, Öpengin ve Hızlı, 2015; Uslu, Kocakulah ve Gür, 2016) bulguları birlikte değerlendirildiğinde anne-baba, güneş, bilgi küpü gibi metaforlar başta olmak üzere çoğu metaforun benzer olduğu görülmektedir. Buradan hareketle, özel yetenekli öğrenciler ile normal zekâya sahip öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin algılarının benzer olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca alanyazındaki diğer araştırmalarda öğretmene yönelik

gardiyana, elektrik, kızgın, robot, cadı ve zalim gibi olumsuz metaforların da üretildiği, (Egüz ve Öntaş, 2018; Oğurlu, Öpengin ve Hızlı, 2015; Uslu, Kocakulah ve Gür, 2016) bu araştırmada ise üretilen metaforların tamamının olumlu olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulgularından yola çıkarak; özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmeni kendilerine yakın ve kendilerini destekleyen biri olarak algıladıkları bulgusuna yönelik özel yetenekli öğrenciler ile bu öğrencilerin öğretmenlerine yönelik iletişim becerileri eğitimleri yapılabilir. Bu eğitimler, öğrencilere yönelik olarak etkinliklerle birlikte olabilir. Öğretmenlere yönelik ise hizmet içi eğitim veya uzaktan eğitim gibi araçlarla gerçekleştirilebilir. Öğrencilerin ideal öğretmeni kendilerini destekleyen ve ihtiyaçlarına cevap veren biri olarak algıladıkları bulgusuna yönelik, bu beklentiye cevap verebilmek adına öğretmenlere özel yetenekli öğrencilerin eğitiminde kullanılan yöntem, teknik ve stratejilerle ilgili eğitimler verilebilir. Ayrıca bu eğitimlerin günümüz teknoloji imkânlarından yararlanılarak e-konferans veya uzaktan eğitim şeklinde yapılması önerilebilir.

Bu çalışma özel yetenekli öğrencilerin ideal öğretmene ilişkin algılarıyla sınırlıdır. Bu öğrencilerin farklı ihtiyaçlarının olabileceğinden hareketle özel yetenekli öğrencilerle ilgili farklı çalışmalar yapılabilir.

Kaynakça

Anagün, Ş. S., Atalay, N., Kılıç, Z. ve Yaşar, S. (2016). Öğretmen adaylarına yönelik 21. yüzyıl becerileri yeterlilik algıları ölçeğinin geliştirilmesi: geçerlik ve güvenilirlik çalışması. PAU Eğitim Fakültesi Dergisi, (40), 160-175.

Bakioğlu, A. ve Levent, F. (2013). Üstün yeteneklilerin eğitiminde Türkiye için öneriler. Üstün Yetenekli Eğitimi Araştırmaları Dergisi, 1(1), 31-44.

Creswell, J. W. (2013). Qualitative inquiry & research design – Choosing among five approaches. (M.

Bütün ve S. B. Demir, Çev.). Ankara: Siyasal.

Çelikten, M., Şanal, M. ve Yeni, Y. (2005). Öğretmenlik mesleği ve özellikleri. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 19, 207 – 237.

Çelikaya, H. (2013). Okul yönetimi ve yükseköğretimde öğretmenlik. Ankara: Nobel.

Çiltaş, A. ve Akıllı, M. (2011). Öğretmenlerin pedagojik yeterlilikleri. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 3(4), 64-72

Egüz, Ş. ve Öntaş, T. (2018). Ortaokul öğrencilerinin öğretmen kavramına ilişkin kullandıkları metaforlar. MSKU Eğitim Fakültesi Dergisi, 5(1),79-91.

Eskicumalı, A. (2004). Eğitim, öğretim ve öğretmenlik mesleği. Yüksel Özden (Ed.), Öğretmenlik mesleğine giriş (1-31) içinde. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Gökdere, M. ve Çepni, S. (2003). Üstün yetenekli öğrencilerin fen öğretmenlerinin eğitimine yönelik bir model önerisi. The Turkish Online Journal of Educational Technology, 2(3), 1303-6521.

Majeed, S. H. ve Alaadin, T. M. (2016). Who is an ideal teacher in students' perspectives? Is an ideal teacher born or made? Supplementary Issue, 20(4).

Noddings, N. (1992). Professionalization and mathematics teaching. Douglas E. Grouws (Ed.), Handbook of research on mathematics teaching and learning (197-208) içinde. Virginia: National Council of Teachers of Mathematics Reston.

Oğurlu, Ü., Öpengin, E. ve Hızlı, E. (2015). Üstün yetenekli öğrencilerin okul ve öğretmene ilişkin metaforik algıları. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, (46), 67-83.

Robinson, A., Shore, B.M. ve Enersen, D.L. (2007). Best practices in gift ededucation. (Ü. Oğurlu ve F. Kaya, Çev.). Ankara: Nobel.

Smyth, Ellen. (2011). What students want: Characteristics of effective teachers from students perspective. <http://www.facultyfocus.com/articles/philosophy-of-teaching/> adresinden 10.10.2017 tarihinde erişildi.

Terzi, A. R. (2002). Sınıf yönetimi açısından etkili öğretmen davranışları. Milli Eğitim Dergisi, <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/155-156/terzi.htm> adresinden 19.12.2017 tarihinde erişildi.

Uslu, N., Kocakülah, A. ve Gür, H. (2016). Ortaokul öğrencilerinin bilim, bilim insanı ve öğretmen kavramlarına ilişkin metafor algılarının incelenmesi. Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi, 5(1), 354-364.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin.

SUMMARY

Gifted Students' Metaphors About the Ideal Teacher

Keywords: Gifted students, ideal teacher, metaphor

Introduction

The qualifications which teachers need to possess are undoubtedly very important to educate students. Above all those who should have an ideal teacher are gifted students who have different abilities and talents than their peers. These students might be talented in various ways such as visual arts, music or cognitive fields. Therefore, it is very important for these students to have good education opportunities in order to realize their potential. These individuals are going to be scientists, leaders and artists of the future and if the precautions related to the education of these individuals are not taken, the future of the countries will be jeopardized. So, it is obvious that the world needs the creativity of these individuals (Robinson, Shore and Enersen, 2007, p.77). It is possible to say that these individuals need teachers who can help them to develop their potentials. On the ground of these reasons, these talented individuals need to be trained with special education programs (Gökdere and Çepni, 2003, p.147). The starting point of this research is to discover the gifted students' expectations from qualified teachers and, whether the needs for qualified teachers differ or not.

The Purpose and Importance of The Research

In the 21st century, with the development of technology, differentiation of needs and rapid changes, organizations and workers try to keep up with these developments and changes in order to sustain their existence. Undoubtedly, it is not possible to keep educational organizations and teachers out of this reality. Because of changing world conditions, it is thought that the teacher profile perceived by the students may be different. From this point of view, the gifted students' perceptions about the ideal teachers seemed worthy of research. In addition, in this study, ideal teacher perceptions of students, whose intelligence rank above students with an average intelligence, have been investigated. It is thought that there search is important. In this context, the main aim of this research is to determine metaphors of gifted students about ideal teacher.

Method

In this study, in order to determine gifted students' metaphors about ideal teacher, qualitative methods have been used. The phenomenological research approach was adopted as the research design. The data was obtained through semi-structured interview forms were analysed by content analysis technique.

Working Group

In order to obtain the data of the research, a study group consisting of 38 gifted middle school and high school student studying at Şanlıurfa Science and Art Centre, in 2017-2018 academic year, was established.

Data Collection Method

In the research, the opinions of the secondary and high school students were taken on the basis of volunteering. Students' ideal teacher metaphors were determined through a semi-structured interview forms which enable students to express and justify their opinions. The semi-structured form includes open ended sentences. For example: Ideal teacher is similar to.....Because.....

Data Analysis

Firstly, the data obtained within the scope of the study were analysed by content analysis method. Secondly codes and themes were determined as a result of data. Then, the data obtained were arranged according to the code and themes. Finally, the findings were interpreted.

Conclusion, Discussion and Suggestions

According to the research findings, 24 different metaphors created based on 38 gifted students opinions. These metaphors gathered under 9 different theme such as proximity, support, need, condition, knowledge, skill, functionality, efficiency and experience. There were 13 metaphors in the theme of proximity, 4 metaphors in the theme of support, 4 metaphors in the theme of necessity, 4 metaphors in the theme of the condition, 4 metaphors in the theme of knowledge, 4 metaphors in the theme of skill, 2 metaphors in the theme of functionality, 2 metaphors in the theme of activity and 1 metaphor in the theme of experience.

Metaphors that most frequently valued by gifted students seem to be gathered at the theme of proximity. In this case, it can be said that even if the gifted students have a high level of intelligence, they want to see their teacher as close friend who behave them in a friendly way. It can be argued that the ideal teacher perceived by gifted students is like their beloved ones (such as a mother, a father, a brother or a friend) who have tendency to solve their problems, spends time with them and laughs if necessary.

Metaphors related to the themes of support and need have also been found intensively after the theme of proximity. Based on these findings, it can be said that the gifted students perceive the ideal teacher as a person who supports, empowers and encourages them. And, also for them an ideal teacher is a person who is available if needed. The metaphors related to the knowledge and skill themes are also seen to be at the same intensity as the metaphors of support and needs themes. As a result of these findings, it can be said that gifted students expectations from an ideal teacher are teachers' teaching qualifications, teachers' being knowledge able and predominant in their field, teachers' effectiveness while presenting their session and teachers' fruitful way of handling subjects. In connection with the metaphors gathered under the theme of condition it can be said that gifted students think that an ideal teacher should meet their expectations depending on the situations they are in.

Finally, it is seen that the least number of metaphors are associated with themes of functionality, effectiveness, and experience. According to these findings, it can be said that the perceptions of gifted students about the ideal teacher are teacher's "being able to perform many tasks at the same time", "being experienced" and "conducting lesson with more practices".